

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teamal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kolmandate riikide kodanike integratsiooni Euroopa töökava” ”

COM(2011) 455 final

(2012/C 181/23)

Raportöör: **Cristian PÎRVULESCU**

20. juulil 2011 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kolmandate riikide kodanike integratsiooni Euroopa töökava” ”

COM(2011) 455 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 29. veebruaril 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 479. istungjärgul 28.–29. märtsil 2012 (28. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 170, vastu hääletas 14, erapooletuks jäi 11.

1. Järeldused

1.1 Komitee kiidab Euroopa Komisjoni teatist ja leiab, et sellega tehakse märkimisväärne samm selles suunas, et mõista kolmandate riikide kodanike integratsiooni ELi liikmesriikidesse ja tegelda sellega seotud probleemidega.

1.2 Teatistes käsitletakse peamisi tegevusvaldkondi ja täpsustatakse integratsiooni töökava koostamise ja elluviimise seotud ülesandeid ja vastutusalasid. Teatistes rõhutatakse õigustatult kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli, kuid ei öelda selgelt, milliseid stiimuleid on ette nähtud nende paremaks kaasamiseks integratsiooniprotsessi. Moodulitel tugineva käsitusviisi järgimine liikmesriikide poliitika kujundamisel on märkimisväärse potentsiaaliga, kuid see sisaldab ka mõningaid riske.

1.3 Kuigi teatistes järgitud käsitusviisi on terviklik ja struktureeritud, ei käsitleta selles siiski piisavalt keerulisi poliitilisi ja sotsiaal-majanduslikke probleeme, millega Euroopa ühiskond silmitsi seisab. Samas on majanduskriis ja selle mõju praegu integratsiooni töökava peamised hoovad. See mõjutab avalikku arvamust Euroopas ja paneb kohalike omavalitsuste rahalise seisu surve alla. Seetõttu soovib komitee ettepaneku praeguse sotsiaal-majandusliku olukorra valguses üle vaadata ja teha kindlaks institutsioonilised ja rahalised vahendid, mille abil on võimalik integratsioonieesmärke toetada. Komitee juhib tähelepanu ka teabevahetusele. On juba praegu selge, et majanduskriis soodustab immigratsioonivastaste seisukohtade kujunemist. Esmane prioriteet on see, et Euroopa Komisjon ja teised ELi institutsioonid ühendaksid oma jõud ulatuslike, tugevate ja kaugeleminevate kampaaniate korraldamiseks, et võidelda integratsioonivastaste sõnavõttude ja seisukohtadega, mis on ohtlikult kanda kinnitamas nii, et mitmes ELi riigis on nad poliitilises

arutelus domineerivad. See olukord avaldab otsest mõju ELi põhiolemusele kui integreeritud demokraatlikule subjektile.

1.4 Komitee märgib, et kolmandate riikide kodanikel ei ole kõigil sama staatus, ja soovib seda mitmekesisust poliitika üle arutledes ja seda kujundades arvestada. Sisserändajate seas on ka kodanikke neist riikidest, mis võivad ELiga ühineda, ELis elavaid ja töötavaid Euroopa Liitu mittekuuluvate riikide kodanikke ning Euroopa Liidu territooriumil rahvusvahelise kaitse all olevaid kolmandate riikide kodanikke. Selle mitmekesisuse tunnistamine ei tohiks viia poliitiliste vajakajäämisteni ja diskrimineerivate meetmeteni ega minimaalsete integratsiooninõuete ja -meetmeteni. Komitee on ka veendunud, et integratsiooni üldine töökava peaks hõlmama ka teises liikmesriigis elavaid ja töötavaid ELi kodanikke. Siinkohal on eriti muretekitav romade olukord. Kolmandate riikide kodanike hooajatöö eesmärgil riiki sisenemise ja seal elamise tingimused on parajasti Euroopa Parlamendis ja Euroopa Ülemkogus arutamisel, samas kui komitee esitas oma arvamuse 2011. aastal⁽¹⁾. Euroopa Liidu poliitikas tuleb terava küsimusena tegelda ebaseaduslike sisserändajatega, kes on eriti haavatav elanikkonnarühm.

1.5 Teatistes rõhutatakse õigustatult kolmandate riikide kodanike osalemist, kuid ei edastata kindlat sõnumit, et osalemine oleks vältimatu, et selleks oleks vaja toetust ja et selle edendamiseks oleks vaja erivahendeid. Osalemine riigi ja kohaliku kogukonna ühiskondlikus ja poliitilises elus on eriti probleemataoline. Komitee leiab, et huvide sõnastamine ja suutlikkus kujundada koostöös riigi- ja erasutustega ühiseid ettepanekuid on vajalikud eeltingimused korraliku, kaasava ja tõhusa integratsioonipoliitika saavutamiseks.

⁽¹⁾ ELT C 218, 23.7.2011, lk 97–100.

1.6 Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles keskenduma integratsioonile, kas siis sellele pühendatud Euroopa aastaga või peamise küsimusena mõnel teisel aastal, ja loodab, et see aitab koos teiste ELi institutsioonidega siduda integratsiooni töökava teiste oluliste poliitiliste prioriteetidega, nagu Euroopa 2020. aasta strateegia, kuid ka põhiõiguste tõhusa kaitse strateegiaga, mis on parajasti läbivaatamisel.

1.7 Komitee on valmis tegema kolmandate riikide kodanike integratsiooni jaoks olulise poliitika ja programmide kujundamisel pühendunult koostööd teiste ELi institutsioonidega. Samuti töötab ta veendunult selle nimel, et integratsiooni töökavasse kaasataks Euroopa kodanikuühiskond ja võimaldada kolmandate riikide kodanikel lihtsamini osaleda Euroopa tasandil toimivas struktureeritud dialoogis.

2. Sissejuhatus

2.1 ELi koostöö kolmandate riikide kodanike integreerimiseks algas Tampere programmiga (1999. aastal). Sisserännanute Euroopa Liitu integreerimise poliitika ühistes aluspõhimõtetes lepiti kokku 2004. aastal. Selle eesmärk oli aidata ELi liikmesriikidel integratsioonipoliitikat sõnastada ja määrata kindlaks laiem institutsiooniline raamistik, mis hõlmab mitmeid Euroopa, riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke sidusrühmi. Komisjoni 2005. aasta integratsiooni ühise töökava eesmärk kohaldada ühiseid aluspõhimõtteid võimaldas teha edusamme, kuid integratsiooni peamistele probleemidele, mis on endiselt märkimisväärsed, ei suudetud vastata. ELi integratsioonieesmärgid olid osa ka 2009. aasta Stockholmi programmist ja Euroopa 2020. aasta strateegiast, kuid nende lisamine nendesse olulistesse poliitilistesse programmidesse ei toonud kaasa märkimisväärsed edusamme integratsioonipoliitikas.

2.2 Komisjon pakkus 2011. aasta juulis välja uuendatud Euroopa töökava kolmandate riikide kodanike integratsiooniks, mis põhineb peamiselt sisserändajate aktiivsemal ja tõhusamal osalemisel ja kohaliku tasandi tõhusamal tegevusel. Lisaks oli selle töökava eesmärk anda päritoluriigile poliitika kujundamisel suurem sõnaõigus. Poliitikakujundamise esmane põhimõte on paindlikkus. Seepärast valmistab Euroopa Komisjon ette mitmeid Euroopa vahendeid, mida liikmesriigid võivad oma vajadustest ja prioriteetidest lähtuvalt kasutada. Integratsiooni töökava toetuseks on kindlaks määratud ka ühised näitajad⁽²⁾.

2.3 EL on integratsiooni töökava koostamisel alles hoidnud institutsioonilise ja teabevahetuse struktuuri, mis koosneb järgmistest osadest: integratsioonialaste riiklike teabekeskuste võrgustik, Euroopa integratsioonifoorum, kõiki integratsioonivaldkonnas tegutsevaid osalejaid kokku koondav foorum, Euroopa integratsiooniportaali (peamine teabekeskus, kust saab otse elektroonilisel kujul teavet, dokumente ja andmeid), integratsiooni käsiraamat poliitikakujundajatele ja erialatöötajatele ning Euroopa Integratsiooni Fond, mis toetab liikmesriikide

püüdeid integreerida kolmandate riikide kodanikke Euroopa ühiskonda. Lisaks alustas 18. novembril 2011 tööd ELi immigratsiooniportaali.

2.4 ELi toimimise lepingusse lisatud säte, mis käsitleb ELi toetust liikmesriikides seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike integratsiooni edendamisele (ELi toimimise lepingu artikli 79 lõige 4), loob tugeva aluse liikmesriikide tegevuse kooskõlastamiseks ning Euroopa Komisjoni ja teiste ELi institutsioonide jätkuvaks pühendumiseks.

2.5 Kõnealusele teasele lisatud komisjoni talituste töödokumendis on loetletud mõned kolmandate riikide kodanike integreerimisega seotud pakilisemad probleemid, nagu rändajate madal tööhõive, eelkõige naiste hulgas, kasvav tööpuudus ja ülekvalifitseeritud rändajate kõrge tase, sotsiaalse tõrjutuse kasvav oht, haridusalased puudujäägid või rändajate integratsiooni puudujääkidega seotud üldsuse mure⁽³⁾.

3. Üldised märkused

3.1 Komitee jagab seisukohta, mille kohaselt on integratsiooni juhtimine jagatud vastutus ja kutsub liikmesriike tungivalt üles pidama integratsiooniküsimust prioriteetseks. Nii jääb riigi tasandil alles avatud, kaasav ja stabiilne demokraatlik keskkond⁽⁴⁾. Kuid selles valdkonnas tuleb ELi tasandil veel palju tööd teha. ELi institutsioonidel on juba järelevalve, saavutuste võrdlemise ja heade tavade tutvustamise raamistik. Kuid paljudes valdkondades on vaja rohkem tähelepanu. Järelikult tuleks Euroopa rahastamisvahendeid paremini integratsioonieesmärkidele kohandada. Samuti on vaja põhjalikult analüüsida olemasolevaid õigusakte, eelkõige neid, mis puudutavad kolmandate riikide kodanike töökorra eeskirju.

3.2 Olemasolevate andmete põhjal leiab komitee, et ELi integratsiooni töökava eesmärgid ja sihid peaksid selgemad olema. Komitee peab silmas süsteemi, kus ELi liikmesriigid määratleksid kindlad integratsioonieesmärgid ja pakuksid oma kodanikele ja teistele riikidele pidevalt teavet eesmärkide täitmise kohta. Konkurentsivõimelise ja kaasava Euroopa üldeesmärki ei ole võimalik saavutada, kui 4%⁽⁵⁾ ELi elanikkonnast, mille moodustavad kolmandate riikide kodanikud, jäetakse saatuse hooleks.

3.3 Integratsiooni töökava on väga keerukas ja nõuab kõigi tasandite pühendumust. Komitee toetab tihedamat koostööd Euroopa Komisjoni, Regioonide Komitee ja teiste ELi institutsioonidega, et muuta uuendatud integratsiooni töökava sisukamaks. Väga teretulnud oleks rõhuasetus kohalikele tasandile. Samuti on väga oluline kodanikuühiskonna ja kohalikul tasandil tegutsevate ettevõtete suutlikkuse parandamine. Sisserändajaid peaks julgustama oma võrgustikke ja ühinguid looma, mis võimaldaks neile lihtsamini teavet ja rahastamist saada ning osaleda otsuste tegemisel.

⁽²⁾ Komisjoni töödokument „Integratsiooni Euroopa töökava”.

⁽⁴⁾ Ülevaate saamiseks ELi ja kolmandate riikide kodanike sisserändega seotud mureküsimustest vt sisserändajate integratsiooni käsitleva esimese Eurobaromeetri uuringu tulemused, MEMO/11/529, Brüssel, 20. juuli 2011.

⁽⁵⁾ Täielikud andmed leiab (2010. aasta) sisserände- ja varjupaigalaste küsimuste aastaaruandest, vt COM (2011) 291 final.

⁽²⁾ Eurostat, Indicators of Immigrant Integration – A Pilot Study („Sisserändajate integratsiooni näitajad – katseprojekt”), Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2011.

3.4 Integratsioonitavade jaoks Euroopa vahendite väljatöötamine on vajalik ja rõhutab integratsiooni Euroopa käsiraamatu institutsionaalset tähtsust. Nendest vahenditest ning märkimisväärse mõjuga projektide rahastamisvõimalustest tuleks nõuetekohaselt teavitada. Komitee loodab, et neid vahendeid kasutatakse riigi ning piirkondlikul ja kohalikul tasandil kõige olulisematele integratsiooniprobleemidele vastamiseks.

3.5 Teiseks ei tohiks Euroopa vahendid ohustada integratsioonipoliitika kui terviku sidusust. Komitee kutsub riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke asutusi jätkuvalt üles liikuma edasi nende integratsioonistrateegiade alusel, mis on koostatud eri sidusrühmade osalusel. Ta kutsub liikmesriike ja Euroopa Komisjoni üles tugevdama riiklikke integratsioonikeskusi, et neil võiks integratsiooni töökava strateegilisel sõnastamisel olla katalüsaatori ülesanne.

3.6 Komitee avaldab heameelt Eurostati hiljutise integratsiooninäitajate teemalise uuringu üle ⁽⁶⁾. See on väga kasulik vahend, mis võimaldab täpsemalt jälgida integratsioonipoliitika ja -programmide mõju, viia läbi liikmesriikide tavade võrdlev analüüs ning sõnastada kindlam poliitika. Nagu eespool öeldud, on näitajad olulised mitte ainult järelevalveks ja hindamiseks, vaid ka integratsioonipoliitika ja -programmide konkreetsete eesmärkide seadmiseks.

4. Konkreetsed märkused

4.1 Integratsioon osalemise kaudu

4.1.1 Sisserändajate sotsiaalmajanduslik panus

4.1.1.1 Sisserändajate sotsiaal-majanduslik panus on integratsiooni töökavas väga oluline. Komitee kutsub üles muutma suhtumist sisserändajatesse, keda ELi liikmesriikide kodanikega võrreldes peetakse tihti peale potentsiaalseks koormaks sotsiaalkindlustussüsteemile või odavaks tööjõuks. Komitee leiab, et sisserändajad on esiteks ja ennekõike inimesed, kellel on põhiõigused, kuid nad annavad ka väärtusliku panuse vastuvõtva riigi ühiskonda, majandusse ja kultuuri. Lisaks leiab komitee, et integratsioon on kahesuunaline protsess, ja kutsub sisserändajaid üles vastuvõtva kogukonna ja ühiskonnaga sotsiaalset ja kultuurilist suhtlust pidama. See tähendab esiteks seda, et nad omandavad vastuvõtva riigi keele ja osalevad haridussüsteemis. Euroopa ühiskonnad ja kodanikud aga peavad olema teadlikud sellest, et ühiskonnas on keskpikas ja pikaajalises perspektiivis tõsisem demograafilisi probleeme ning reguleeritud immigratsioon võib neile raskustele teatud määral lahenduse pakkuda.

4.1.1.2 Kuigi keele omandamine on oluline integratsioonitegur, ei täpsustata komisjoni teatistes, millised konkreetseid vahendeid ta kavatseb selle eesmärgi saavutamiseks kasutada.

⁽⁶⁾ Eurostat, 2011, Indicators of Immigrant Integration. A Pilot Study („Sisserändajate integratsiooni näitajad – katseprojekt”).

4.1.1.3 Tööturul osalemine on integratsiooni õnnestumisel otsustava tähtsusega. Teatistes sedastatakse õigustatult, et kolmandate riikide kodanike tööhõivemäär peaks olema palju lähemal ELi kodanike tööhõivemääradele, eelkõige naiste hulgas, kelle puhul on see probleem eriti terav. Kuid see puhtalt kvantitatiivne meede ei peegelda tööhõive üldist konteksti. Omandatud kvalifikatsiooni tunnustamine, palk, õigused, sh nende ülekandmine, hariduse kättesaadavus ja töökoha kindlus on kõik omavahel tihedalt seotud küsimused, mis tuleks integratsiooni töökava täiel määral lisada. Naiste tööhõive probleemi tuleks rohkem rõhutada.

4.1.1.4 Komitee avaldab sügavat muret Euroopa Liidu õigusaktide otsese ja kaudse mõju pärast sisserännanud töötajate staatusele ⁽⁷⁾. Ehkki tänu ELi sinisele kaardile, ühtse loa direktiivile ja hooajatööliste direktiivile on tehtud edusamme, on õigustatud kahtlusi, et tööd käsitlevad direktiivid diskrimineerivad töötajaid/sisserändajaid nende päritolu ja oskuste alusel ning suurendavad olemasolevat ebavõrdsust ⁽⁸⁾. Euroopa Liidu tööõiguses tehakse vahet kõrge ja madala kvalifikatsiooniga töötajatel ning nende õigused ei ole sama suured.

4.1.1.5 Komitee hoiatab, et korduvrände õhutamine ilma piisavate vahenditeta võib kaasa tuua ebaseadusliku sisserände suurenemise ja töötajate väga vähesel kaitsel. See poliitika on ka eetilisel vastuoluline, kuna selle eesmärk on saata töötajad tagasi oma päritoluriiki, ilma et nad saaksid sinna üle kanda oma õigusi või töötada vastuvõtvas riigi mõistlikult pika aja jooksul.

4.1.1.6 Haridussüsteemis tuleb teha rohkem pingutusi selleks, et suurendada sisserännanud noorte osalust. Samuti tuleks tegelda väikelaste haridusega, et suurendada osalust haridustee hilisemates etappides. Teatistes on näiteid võimalike meetmete kohta, nagu mentorluse programmid, vanematele suunatud kursused ja sisserännanud õpetajate värbamine. Komitee leiab, et kõik need meetmed oleksid kasulikud, kuid ta kutsub üles neid jõulisemalt tutvustama ja suurendama haridusastutustes ja nende ümbruskonnas korraldatud programmide rahastamist.

4.1.1.7 Eesmärk tagada paremad elutingimused peab olema jätkuvalt integratsiooni töökava prioriteet. Teatistes leitakse, et rahvusvahelise kaitse saajatele tuleks kohalikul ja riigi tasandil erilist tähelepanu pöörata. Kuigi komitee tunnustab täielikult selle erirühma vajadusi, soovib ta tõmmata tähelepanu ka teistele haavatavatele rühmadele. Komitee soovib Euroopa Komisjonil pöörata tähelepanu mitmekordselt haavatavas olukorras

⁽⁷⁾ ELT C 218, 23.7.2011, lk 97–100 ja ELT C 354, 28.12.2010, lk 16–22.

⁽⁸⁾ Inimõiguste kaitse Euroopa assotsiatsioon, „Võõrtöölised ELis: suund ebavõrdsele kohtlemisele põhineva mitmekiiruselise süsteemi suunas”, 17. oktoober 2011.

olevatele inimestele, nt naissoost romadele, ja tegelda nendega prioriteetselt. Lisaks on ELil võimas ja kaugelevaatav vahend – Euroopa Liidu põhiõiguste harta –, millest tuleks integratsiooni- ja õigusaktide koostamisel lähtuda.

4.1.1.8 Komitee avaldab kahetsust ka sellepärast, et komisjon on romade olukorda vaid põgusalt maininud. Nimelt elavad paljud nendest kolmandatest riikidest pärit romadest vastuvõtvast riigis väga viletsates tingimustes ning neil ei ole juurdepääsu põhitaristutele ega -teenustele. Komitee leiab, et isegi kui juriidiliselt on kolmandate riikide ja liikmesriikide kodanike vahel märkimisväärsed erinevusi, on haavatavate rühmade probleemistik ikka sama. Pealegi tuleks iga inimese põhiõigusi tema õiguslikust seisundist hoolimata kaitsta.

4.1.1.9 Integratsiooni töökava eesmärkide saavutamiseks tuleb ELi rahastamisvõimalusi paremini kasutada. Komitee sedastab, et finantskriis on sotsiaalprogrammidele eraldatavad avaliku sektori kulutused kõvasti proovile pannud, ja leiab, et ELi fondid võivad osutada väga oluliseks põhiprojektide toetamisel, mis suudavad vähemalt luua heade tavade tugeva aluse. Rahastamise kohta peaks lihtsalt teavitama saama ja see peaks pakkuma piisavat stiimulit kohalike omavalitsuste ning riigi- ja erasutuste veenmiseks selles protsessis osalema. Olemasolevaid vahendeid tuleks kasutada selleks, et innustada kodanikuühiskonna organisatsioone looma sidemeid ja tegutsema rohujuure tasandil, pannes rõhku sisserändajate kogukondade osalusele.

4.1.1.10 EL peaks suhtuma avatult sisserändajate kohalikesse, piirkondlikesse ja riiklikesse võrgustikesse ja organisatsioonidesse. Võrgustike ja sotsiaalse kapitali loomine aitab kaasa alt-üles integratsioonile ja loob keskkonna, kus sisserändajad tunnevad end tugevamana ning vastutavana oma õiguste ja võimete teostamise eest. Võrgustikud ja organisatsioonid peaksid siiski integratsiooni toetama, mitte muutuma veelgi suurema segregatsiooni kanaliks. Komitee soovib neil luua partnerlus-suhted vastuvõtvast riigis juba olemasolevate võrgustike ja organisatsioonidega. EL peaks olema avatud uutele osalus- ja koostöövormidele, mida hõlbustavad infotehnoloogia ja suurem liikuvus.

Komitee soovib Euroopa Komisjonil sisserändajate tööalased õigusaktid üle vaadata, sest praegusel kujul on need diskrimineerivad ja ebaõiglased. Ta soovib ka jätkata jõupingutusi selleks, et võimaldada liikmesriikidel kergemini võtta meetmeid integratsiooni tõhustamiseks ja parandamiseks.

4.1.2 Õigused ja kohustused – võrdse kohtlemise ja kuuluvustunde saavutamine

4.1.2.1 Komitee avaldab heameelt, et erilist tähelepanu on pöördunud sisserändajate osalemisele poliitikas, kas siis valitud

esindajana, valijana või nõuandvate organite liikmetena. See aspekt on Euroopa demokraatia oluline proovikivi. Kui soovitakse tagada keskpikka ja pikaajalist integratsiooni ning vältida sisserändajate diskrimineerimist, siis peavad nad poliitikas sõna sekka saama öelda. Osalemine poliitikas ja ühine institutsionaliseeritud tegevus võivad tuua sisserändajad poliitilisse protsessi. See võimaldab ära hoida võõrandumist ja radikaliseerumist. Poliitikas osalemise toetamiseks peaks liikmesriikides kehtivad kodakondsuse andmise eeskirjad üle vaatama. Seepärast pooldab komitee seda, et kolmandate riikide kodanikud saaksid õiguse kohalikel, piirkondlikel, riiklikel ja Euroopa Parlamendi valimistel hääletada ning sellega seoses neil valimistel ka kandideerida. Üks võimalus selleks oleks seaduslikele sisserändajatele ELi kodakondsuse andmine. ELil on taas võimalus võtta endale demokraatlikus uuendusprotsessis juhtroll ning katsetada uusi osalus- ja koostöövorme.

4.2 Tegutseda rohkem kohalikul tasandil

4.2.1 Kohaliku tasandi rõhutamine on täiesti õigustatud. Lisaks sellele, et kohalikud omavalitsused on teenuste pakkumise koordineerimiskeskus, loovad nad ka integratsiooni vahetu keskkonna. Sõltuvalt kohaliku kogukonna suurusest, võivad edukad integratsiooniprojektid avaldada märkimisväärt mõju kogukonna ja sisserändajate elule. On esmatähtis, et kohalikud omavalitsused ja erasektor saaksid korralikku teavet ja et neil oleks juurdepääs ELi ja riikide rahastamisallikatele.

4.2.2 Komitee tunnustab, et linnapiirkonnad, eriti suured linnapiirkonnad on problemaatilised. Nad meelitavad ligi palju sisserändajaid, kes asuvad tihtipeale elama üsna isoleeritud äärelinnadesse. Avalike teenuste kättesaadavus ja tööhõive on vaid üks osa probleemist. Linnaplaneerimine on selle poolest veelgi keerulisem, et see peab vastama kestvuse ja kaasavuse eesmärkidele. Komitee soovib Euroopa Komisjonil toetada aktiivselt projekte, mis edendavad integratsiooni töökava, lisades sellesse eluaseme ja linnaplaneerimise olulised aspektid.

4.2.3 Alt üles käsitusviis on küll väga paljulubav, kuid ainult siis, kui seda edendatakse nõuetekohaselt ja rahastatakse piisavalt. Järgmise finantsperspektiivi raames on väga oluline, et komisjon täidaks oma kohustust lihtsustada rahastamiskorda ja eraldaks kohalikele projektidele piisavalt vahendeid⁽⁹⁾. Kohalike osalejate mobiliseerimisel võib otsustavaks osutada eri rahastamisallikate suurem kooskõlastamine. Need rahastamisallikad on näiteks kavandatud rände- ja varjupaigafond, mis tegeleb varjupaiga, integratsiooni ja sisserändajate kodumaale naasmisega, ja sisejulgeoleku fond, samuti Euroopa Sotsiaalfond ja Euroopa Regionaalarengu Fond.

⁽⁹⁾ Vt komisjoni teatis „Avatud ja turvalise Euroopa ülesehitamine: siseasjade eelarve aastateks 2014–2020” (COM(2011) 749 final) ja sellega seotud määruse ettepanekud 750-751-752-753.

4.3 Päritoluriikide kaasamine

4.3.1 Päritoluriikide kaasamine integratsiooniprotsessi on integratsiooni üldise töökava koostamisel väga oluline etapp⁽¹⁰⁾. Mõned ELi liikmesriigid on rakendanud päritoluriikidega sidemete loomisel häid tavasid. Tuleks siiski märkida, et mõned riigid ei ole eri põhjustel sugugi motiveeritud ELiga rände valdkonnas koostööd tegema. Piirangud on selgemad⁽¹¹⁾ potentsiaalsete rahvusvahelise kaitse saajate puhul. ELi terviklik rändeküsimuste käsitus pakub hea institutsioonilise raamistiku koostöö hõlbustamiseks kolmandate riikidega ja kiireloomuliste liikuvusega seotud küsimuste lahendamiseks. Kuid rände käsitlemine ainult selle nurga alt, millist mõju avaldab see ELi tööturule, võib viia sisserändajate kaitse vähenemiseni või isegi nende diskrimineerimiseni.

4.3.2 EL peaks jätkama tööd sisserändajate päritoluriikidega, et hõlbustada korda enne nende lahkumist. Tuleb öelda, et väljaränne ELi on paljudes riikides väga populaarne perspektiiv ja see võib põhjustada korrupsiooni. EL peab otsustavalt

võitlema selliste võimalike hälvetega, mis suurendavad edaspidiste sisserändajate kulusid ja vähendavad nende motivatsiooni päritoluriiki naasta.

4.3.3 Komitee arvates on parim viis päritoluriikide arengu pikaajaliseks toetamiseks õiglaste tööeeskirjade koostamine, kuid ka sisserändajate suutlikkuse parandamine, et nad suudaksid luua rahvusvahelisi ettevõtteid või naasta oma päritoluriiki, võttes kaasa oma oskused ja motivatsiooni. Komitee soovib töötada kahepoolset välja päritoluriiki naasvatele sisserändajatele mõeldud toetusüsteemid uutele ettevõtetele ja ettevõtlusalgatustele. Nii päritoluriik kui ka vastuvõttev riik võivad teha koostööd selleks, et luua oma kodanikele, ettevõtetele ja kogukondadele võimalusi. On olemas näiteid koostööst, kus tööandjate vajadused on viidud kokku sisserändajate kvalifikatsiooniga.

4.3.4 Korduvrände õhutamine on õigustatud ainult siis, kui seda ei tehta õigusaktidega, mis mõjutavad otseselt või kaudselt kolmandate riikide kodanike õigusi⁽¹²⁾.

Brüssel, 28. märts 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ ELT C 44, 16.2.2008, lk 91–102. Päritoluriikidega arengu toetamiseks tehtavat ELi sisserände- ja koostööpoliitikat käsitleti ka Euroopa integratsioonifoorumi kuuendal koosolekul (vt <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-european-integration-forum-6>).

⁽¹¹⁾ ELT C 18, 19.1.2011, lk 80–84.

⁽¹²⁾ Vt joonealune märkus nr 5.

LISA

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamusele

Järgmine kompromisettepanek, mis kogus hääletamisel vähemalt veerandi antud häältest, lükati arutelu käigus tagasi (kodukorra artikli 51 lõige 6 ja artikli 54 lõige 3).

Kompromisstekst**Punkt 4.1.2.1**

„Komitee avaldab heameelt, et erilist tähelepanu on pööratud sisserändajate osalemisele poliitikas, kas siis valitud esindajana, valijana või nõuandvate organite liikmetena. See aspekt on Euroopa demokraatia oluline proovikivi. Kui soovitakse tagada keskpikka ja pikaajalist integratsiooni ning vältida sisserändajate diskrimineerimist, siis peavad nad poliitikas sõna sekka saama öelda. Osalemine poliitikas ja ühine institutsionaliseeritud tegevus võivad tuua sisserändajad poliitilisse protsessi. See võimaldab ära hoida võõrandumist ja radikaliseerumist. Poliitikas osalemise toetamiseks peaks liikmesriikides kehtivad poliitikas osalemise kodakondsuse andmise eeskirjad üle vaatama. Seepärast pooldab komitee seda, et anda kolmandate riikide kodanikele saaksid õiguse kohalikel, ja piirkondlikel, riiklikel ja Euroopa Parlamendi valimistel hääletada ning sellega seoses neil valimistel ka kandideerida. Üks võimalus selleks oleks seaduslikele sisserändajatele ELi kodakondsuse andmine. Tuleks toetada paremat osalust ELi tasandil. ELil on taas võimalus võtta endale demokraatlikus uuendusprotsessis juhtroll ning katsetada uusi osalus- ja koostöövorme.”

Hääletuse tulemus

Poolt: 70

Vastu: 77

Erapooletuid: 28